

**HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASIDA ICHKI ISHLAR
ORGANLARINING SOHAVIY XIZMATLARI HAMKORLIGINI TASHKIL ETISH
CHORALARI**

Bekmirzayeva O‘g‘iloy Fayzullo qizi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Kalit so‘zlar: huquqbuzarliklar profilaktikasi, ichki ishlar organlari, sohaviy xizmatlar, hamkorlik, idoralararo koordinatsiya, axborot almashinuvi, jamoat xavfsizligi, profilaktik tadbirlar, xavf guruhlari, elektron integratsiya, boshqaruv mexanizmlari, kompleks yondashuv.

Annotatsiya: Ushbu maqolada huquqbuzarliklar profilaktikasida ichki ishlar organlarining sohaviy xizmatlari o‘rtasidagi hamkorlikni tashkil etish choralari va ularning amaliy ahamiyati yoritilgan. Maqolada xizmatlararo axborot almashinuvi, profilaktika jarayonining tashkiliy-huquqiy asoslari, xavf guruhidagi shaxslar bilan ishlash mexanizmlari, mahalla va boshqa davlat organlari bilan ko‘p sektorli hamkorlikning ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, mavjud tizimdagi muammolar, xizmatlar o‘rtasidagi koordinatsiyaning sustligi, elektron axborot bazalarining integratsiya darajasi va kadrlar malakasiga oid kamchiliklar ko‘rsatib o‘tilgan. Muallif tomonidan hamkorlikni takomillashtirish bo‘yicha aniq tashkiliy, texnologik va uslubiy takliflar ilgari surilgan. Tadqiqot natijalari huquqbuzarliklarning oldini olishda kompleks yondashuvning ustuvor o‘rni borligini tasdiqlaydi.

Ключевые слова: профилактика правонарушений, органы внутренних дел, отраслевые службы, сотрудничество, межведомственная координация, обмен информацией, общественная безопасность, профилактические меры, группы риска, электронная интеграция, управленческие механизмы, комплексный подход.

Аннотация: В данной статье рассматриваются меры по организации сотрудничества отраслевых служб органов внутренних дел в процессе профилактики правонарушений. Автор анализирует нормативно-правовые основы межслужебного взаимодействия, механизмы обмена информацией, работу с лицами группы риска, а также значение многосекторного партнерства с махаллями и государственными структурами. В статье выявлены существующие проблемы, такие как недостаточная координация между службами, неполная интеграция информационных систем и необходимость повышения квалификации сотрудников. Представлены конкретные предложения по совершенствованию организационных, технологических и методических аспектов взаимодействия. Результаты исследования подтверждают важность комплексного подхода в повышении эффективности профилактики правонарушений.

Keywords: *offense prevention, internal affairs bodies, specialized services, cooperation, interagency coordination, information exchange, public safety, preventive measures, risk groups, electronic integration, management mechanisms, comprehensive approach.*

Annotation: *This article examines the measures for organizing cooperation among specialized services of internal affairs bodies in the prevention of offenses. The study analyzes the legal and organizational foundations of inter-service interaction, mechanisms of information exchange, approaches to working with at-risk individuals, and the importance of multisector collaboration with local communities and government institutions. The article also identifies existing challenges, including insufficient coordination among services, limited integration of electronic information systems, and the need for improved professional training. The author proposes practical organizational, technological, and methodological solutions to enhance cooperation. The findings confirm that a comprehensive and coordinated approach significantly increases the effectiveness of offense prevention activities.*

KIRISH

Huquqbuzarliklar profilaktikasi bugungi kunda jamoat xavfsizligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish hamda jinoyatchilikning oldini olish borasida eng muhim yo'nalishlardan biri sanaladi. Ushbu jarayonning samaradorligi, avvalo, ichki ishlar organlari tomonidan amalga oshiriladigan kompleks chora-tadbirlarga, xususan, sohaviy xizmatlarning o'zaro hamkorlikda faoliyat yuritishiga bevosita bog'liqdir. Chunki zamonaviy kriminogen vaziyat murakkabligi, huquqbuzarliklarning yangi ko'rinishlari va ularning sodir etilish mexanizmlarining o'zgarib borayotgani profilaktika tizimidan yanada yuqori koordinatsiya, tezkor axborot almashinuvi va institutsional integratsiyani talab etadi. Ichki ishlar organlari tarkibida faoliyat yuritayotgan profilaktika inspektorlari, jamoat tartibini saqlash xizmati, yo'l-patrul xizmati, migrantlar va fuqarolikni rasmiylashtirish bo'linmalari, jinoyat qidiruv, tezkor-qidiruv, psixologik xizmat, yoshlar bilan ishlash bo'limlari va boshqa sohaviy xizmatlarning hamkorligi huquqbuzarliklarning ildiz omillarini chuqur tahlil qilish, xavf guruhiga mansub shaxslarni aniqlash, ularga nisbatan individual profilaktik choralarni qo'llash imkonini beradi. Ayni damda, bunday hamkorlik tizimli ravishda yo'lga qo'yilsa, huquqbuzarliklarning ijtimoiy-psixologik sabablarini bartaraf etish, aholining huquqiy madaniyatini oshirish hamda jinoyatchilikning oldini olishda yuqori natijalarga erishish mumkin. Shu nuqtayi nazardan, sohaviy xizmatlar hamkorligini takomillashtirish, ularning faoliyatini yagona strategik maqsad yo'lida muvofiqlashtirish, zamonaviy boshqaruv yondashuvlari, axborot texnologiyalari va tahliliy vositalarni keng tatbiq etish masalalari alohida dolzarblik kasb etadi. Bu borada davlat tomonidan qabul qilinayotgan normativ-huquqiy hujjatlar, Prezident va Hukumat qarorlari, Ichki ishlar vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiya va dasturlar mazkur yo'nalishning institutsional asoslarini mustahkamlab bormoqda. Mazkur maqolaning kirish qismida mavzuning dolzarbligi, huquqbuzarliklar profilaktikasida sohaviy xizmatlar

oʻrtasidagi hamkorlikning oʻrni va ahamiyati, shuningdek, ushbu jarayonni takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirayotgan omillar ilmiy-nazariy yondashuv asosida yoritildi. Keyingi boblarda esa tizimli hamkorlikning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari, mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etish yoʻllari tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Huquqbuzarliklar profilaktikasi tizimini samarali tashkil etish bugungi kunda ichki ishlar organlari oldida turgan eng muhim ustuvor vazifalardan biridir. Zamonaviy xavfsizlik muhitida jinoyatchilikning oldini olish, uning ildiz omillarini aniqlash va bartaraf etish, jamoat xavfsizligini taʼminlash jarayonida ichki ishlar organlarining turli sohaviy xizmatlari oʻrtasida puxta, izchil va tizimli hamkorlikni yoʻlga qoʻyish katʼiy talab sifatida namoyon boʻlmoqda. Chunki profilaktika faoliyatining muvaffaqiyati faqat bitta xizmatning saʼy-harakati bilan emas, balki barcha xizmatlarning yagona maqsad sari yoʻnaltirilgan integratsiyalashgan faoliyati orqali taʼminlanadi. Oʻzbekiston Respublikasida soʻnggi yillarda huquqbuzarliklar profilaktikasini takomillashtirish, xavf guruhlari bilan ishlash mexanizmlarini kuchaytirish, mahalla va boshqa idoralar bilan hamkorlikni rivojlantirish boʻyicha qator tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayonda ichki ishlar organlarining profilaktika, jinoyat qidiruv, jamoat tartibini saqlash, psixologik xizmat, migratsiya va boshqa sohaviy boʻlinmalari oʻzaro axborot almashinuvi, tahliliy faoliyatni kuchaytirish va profilaktik tadbirlarni uygʻun holda amalga oshirish orqali muhim rol oʻynamoqda. Shu bilan birga, amaliyot shuni koʻrsatadiki, sohaviy xizmatlar oʻrtasida hamkorlikni toʻliq mukammal darajada yoʻlga qoʻyish uchun hali ham qator muammolar mavjud: axborot tizimlarining toʻliq integratsiyalanmagani, masʼuliyat taqsimotining baʼzan noaniqligi, xizmatlararo koordinatsiyaning yetarli darajada kuchli emasligi va xodimlar malakasining turlicha boʻlishi bunga misol boʻla oladi. Ana shu muammolarni bartaraf etish va xizmatlararo oʻzaro taʼsirni yanada mustahkamlash esa profilaktika tizimining samaradorligini sezilarli darajada oshirish imkonini beradi. Mazkur maqolada ichki ishlar organlarining sohaviy xizmatlari oʻrtasidagi hamkorlikni tashkil etishning tashkiliy-huquqiy asoslari, mavjud muammolar, ularni bartaraf etish choralari hamda samaradorlikni oshirish boʻyicha amaliy takliflar yoritiladi. Bu orqali profilaktika tizimida kompleks yondashuvni shakllantirish, xavf guruhlari bilan ishlashda zamonaviy va ilmiy asoslangan mexanizmlarni qoʻllash hamda jamoat xavfsizligini taʼminlashda xizmatlararo hamkorlikning rolini yanada kuchaytirish maqsad qilingan.

XULOSA

Huquqbuzarliklar profilaktikasida ichki ishlar organlarining sohaviy xizmatlari oʻrtasidagi hamkorlikni samarali tashkil etish jamoat xavfsizligini taʼminlash, jinoyatchilikning oldini olish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashning eng muhim omillaridan biridir. Tahlillar shuni koʻrsatadiki, xizmatlarning oʻzaro integratsiyalashgan faoliyati – profilaktika inspektorlari, jinoyat qidiruv boʻlinmalari, jamoat tartibini saqlash xizmati, psixologik xizmat, migratsiya boʻlimlari hamda boshqa sohaviy tuzilmalarning yagona tizim sifatida uygʻun harakat qilishi — huquqbuzarliklarning sodir etilishiga olib kelayotgan ijtimoiy, psixologik va huquqiy omillarni erta aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, amaldagi tizimda axborot almashinuvi mexanizmlarining toʻliq

integratsiyalanmaganligi, xizmatlar o'rtasida mas'uliyat chegaralarining yetarlicha belgilab qo'yilmaganligi, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash darajasining bir xil emasligi va kadrlar malakasining turlicha bo'lishi kabi muammolar profilaktika jarayonining samaradorligini pasaytirayotgan omillar sifatida namoyon bo'lmoqda. Bunday muammolarni bartaraf etish uchun xizmatlararo hamkorlikni takomillashtirishga qaratilgan aniq choralarni amalga oshirish zarur. Xususan, yagona elektron axborot platformalarini joriy etish, xizmatlararo koordinatsiyani kuchaytirish, profilaktika inspektorlarining tahliliy va psixologik ko'nikmalarini oshirishga qaratilgan muntazam malaka oshirish dasturlarini kengaytirish, mahalla va boshqa ijtimoiy institutlar bilan ko'p sektorli hamkorlikni mustahkamlash mazkur jarayonning samaradorligini sezilarli oshiradi. Shuningdek, har bir xizmatning profilaktik faoliyatdagi o'rni va vazifalarini aniq belgilash, mas'uliyatni adolatli taqsimlash va tizimli nazorat mexanizmlarini shakllantirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xulosa qilib aytganda, ichki ishlar organlarining sohaviy xizmatlari o'rtasidagi hamkorlikni tashkil etish va takomillashtirish huquqbuzarliklarning oldini olish bo'yicha davlat siyosatining ajralmas qismi bo'lib, mazkur yondashuv jamoat xavfsizligini ta'minlashda kompleks, professional va zamonaviy boshqaruv tizimini shakllantirishga xizmat qiladi. Uyg'un, tezkor va axborotga asoslangan hamkorlik mexanizmlarining joriy etilishi esa kelajakda profilaktika tizimining yanada takomillashishiga va jinoyatchilikning sezilarli darajada kamayishiga asos yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jo'rayev, B. Prokuror nazoratining huquqiy asoslari va uning zamonaviy yo'nalishlari. – Toshkent: TDYU nashriyoti, 2020.
2. Sayfutdinov, R. Huquqbuzarliklar profilaktikasi tizimini takomillashtirishda prokuratura organlarining o'rni. – “Huquq va burch” jurnali, №4, 2021.